

PERUSTELUMUISTIO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN ASETUKSEN PRH:N MAKSULLISISTA SUORITTEISTA MUUTTAMISESTA

1. Johdanto ja nykytila

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) perimistä maksuista säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992), ja sen nojalla annetussa Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisista suoritteista (asetus 938/2017). Asetus annetaan määräajaksi ja nykyinen on voimassa 31.12.2019 saakka.

PRH:n suoritteet hinnoitellaan suoriteryhmäkohtaisesti kustannusvastaaviksi. Suoriteryhmillä tarkoitetaan kunkin PRH:n ylläpitämän rekisterin julkisoikeudellisten suoritteiden muodostamaa kokonaisuutta (PRH:n suoritteista perittävistä maksuista annettu laki, 2 §:n 1 momentin 3 kohta). Suoriteryhmäkohtaisella kustannusvastaavuudella tarkoitetaan, että PRH:n suoriteryhmiin kuuluvista suoritteista (rekisteröimisestä, voimassapitämisestä sekä rekisterien käytöstä) perittävien maksujen kokonaismäärän tulisi vastata kyseisen suoriteryhmän ylläpitämisestä valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

Ehdotetulla muutosasetuksella on tarkoitus muuttaa PRH:n maksuasetuksen liitteenä olevan maksutaulukon 3 §:n otsikkoa ja kolmea PCT-maksua, alentamalla niitä 1 875 eurosta 1 775 euroon. Muilta osin asetusta ja sen liitteenä olevaa maksutaulukkoa ei muuteta. Maksujen muutokset johtuvat kansainvälisistä velvoitteista, eikä Suomella ole kansallista liikkumavaraa asiassa. Koska muutos kohdistuu pelkästään asetuksen maksutaulukon 3 §:ssä mainittuihin patenttien suoriteryhmän sisäiseen kolmeen maksuun, muistiossa selostetaan pelkästään tähän suoriteryhmään kohdistuvia vaikutuksia.

Patenttiasiat

PRH käsittelee kansallista patenttia ja hyödyllisyysmallia koskevat asiat. Lisäksi PRH toimii patenttityhteistyösopimuksen (*Patent Cooperation Treaty, PCT*) tarkoittamana kansallislainvälisenä uutuustutkimusviranomaisena. Järjestelmää hallinnoi Genevessä sijaitseva Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO. Maksuasetuksessa säädetään eräistä PCT-maksuista. Lisäksi Suomi on liittynyt Euroopan patenttisopimukseen (*European Patent Convention, EPC*). Eurooppa-patenttihakemuksen käsittelee ja myöntää Euroopan patenttivirasto (*European Patent Office, EPO*). Maksuasetuksessa säädetään eräistä Eurooppa-patentteja koskevista maksuista.

PRH:n patenttiasioissa hakemusten käsittelystä ja rekisterien ylläpidosta aiheutuvat kustannukset katetaan käsittelymaksuilla ja vuosimaksuilla. Suomessa on voimassa 7800 PRH:n myöntämää ja 41000 Euroopan patenttiviraston myöntämää patenttia (2016). Kansallisia patenttihakemuksia tehdään vuosittain noin 1400 ja kansainvälisiä PCT-tutkimuspyyntöjä noin 500 kpl. Käsittelymaksuilla katetaan noin neljännes patenttiasioden kokonaiskustannuksista ja vuosimaksuilla katetaan kolme neljänestä.

Patenttiasioden tulot olivat 16 879 690 euroa vuonna 2016, kokonaiskustannukset 17 068 516 euroa ja kustannusvastaavuus 98,9 %. Alustavan kustannuslaskelman mukaan kustannusvastaavuus oli 108,3 % vuonna 2017.

2. Asetusehdotuksen perustelut

Ehdotuksessa esitetään asetuksen maksutaulukon 3 §:n otsikon yhdenmukaistamista taulukon 1-2 §:n ja 4-15 §:n otsikoiden kanssa. Muutoksella ei ole vaikutusta asiasisältöön.

Esitetyt muutokset maksutaulukon 3 §:n maksuihin perustuvat Euroopan patenttiviraston ja Patentti- ja rekisterihallituksen väliseen yhteistyösopimukseen, joka velvoittaa PRH:n harmonisoimaan kansainvälisenä uutuustutkimusviranomaisena (ISA) toimimiseen liittyvät hinnat ja muut maksut EPO:n kanssa (Erytyissopimus Euroopan patenttijärjestön ja Suomen Patentti- ja rekisterihallituksen välillä yhteistyöstä PCT:n alaan kuuluvissa asioissa, 3 artikla (1)). Euroopan patenttiviraston hallintoneuvosto päätti maksujen muutoksista kokouksessaan 13.12.2017, ja hyväksytty muutos tulee voimaan 1.4.2018 (CA/D 17/17). Muutoksen seurauksena kolmea PCT-maksua tulee alentaa 1 875 eurosta 1 775 euroon.

Asetusmuutos tulisi Euroopan patenttiviraston päättämin tavoin voimaan 1.4.2018.

3. Asian valmistelu

Maksumuutos liittyy kansainvälisiin velvoitteisiin, josta on kansainvälisessä järjestössä (EPO) tehty päätös. Suomi on erityissopimuksella sitoutunut maksumuutokseen, eikä kansallista harkintavaltaa ole. Asiassa kuullaan valtiovarainministeriötä, jolta edellytetään lausuntoa valtioneuvoston määräyksen asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asianvaliokunnasta 2.2.8-kohdan nojalla. Muille sidosryhmille muutosehdotus annetaan tiedoksi.

Asetuksen muutosehdotusta ei ole tarkoitus käsitellä valtioneuvoston raha-asianvaliokunnassa ennen sen antamista, koska muutoksen arvioitu kustannusvaikutus on vain 50 000 euroa vuodessa ja asiasta on pyydetty valtiovarainministeriön lausunto.

Valtiovarainministeriö on lausunnossaan 14.2.2018 ilmoittanut puoltavansa esitystä. Lisäksi, se on todennut, että koska muutoksen vaikutus suoriteriymän maksutuottoarvioon on merkitykseltään vähäinen ja kyseessä on kansainvälisistä velvoitteista johtuva maksujen tarkistaminen, asiassa ei edellytetä maksuasetusten arvioinnissa yleensä edellytettyä kustannusvastaavuuslaskelmaa.

4. Vaikutukset

Esitetyllä muutoksella on noin 50 000 euron vuosittainen kustannusvaikutus, jos maksujen lukumäärä säilyy vuoden 2017 tasolla. PRH:n arvioitu ylijäämä ko. suoriteriymän sisällä kattaa tulojen alenemisesta johtuvat tappiot.

5. Toimivalta (TEM)

Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (1032/1992) 5 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättää noudattaen mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään, mitkä Patentti- ja rekisterihallituksen ja 1 §:ssä tarkoitetut muun viranomaisen suoritteet tai suoriteriymät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteriymästä maksu määrätään omakustannusarvon, mistä suoriteriymäkohtaisen kustannusvastaavuuden perusteella ja mistä liiketaloudellisin perustein. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää myös lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista. Lisäksi ministeriö päättää, mistä suoritteesta tai suoriteriymästä ja millä 3 §:n 4 momentissa sanotulla perusteella sekä miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteen omakustannusarvosta tai suoriteriymäkohtaisesta kustannusvastaavuudesta poiketen.

Valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisten suoritteet tai suoriteriymät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteriymästä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Pykälän 3 momentin mukaan ministeriö päättää 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä suoritteesta tai suoriteriymästä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteen omakustannusarvosta poiketen.

6. Voimaantulo

Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.4.2018, joka on Euroopan patenttioviraston hallintoneuvoston määräämä päivämäärä muutoksen voimaantulolle.